

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการปลูกกระบองเพชร
Media Development for Extension of Cactus Planting

ศุภกชยานันท์ ดียิ่ง (supakchayanand deeying)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)²

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริบุญ (Chalermsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผู้สนใจปลูกกระบองเพชร 2) เพื่อสำรวจความต้องการสื่อสำหรับผู้สนใจปลูกกระบองเพชร 3) เพื่อพัฒนาสื่อที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมตามความต้องการของผู้รับสื่อ และ 4) เพื่อทดลองใช้สื่อและประเมินผลการใช้สื่อกับผู้สนใจปลูกกระบองเพชร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้สนใจปลูกกระบองเพชร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างคอกแรน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ 2) ผู้ประกอบการสวนกระบองเพชร ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ 3) ผู้ที่แสดงความสนใจสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบองเพชร ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สนใจปลูกกระบองเพชรร้อยละ 60 ปลูกกระบองเพชรในสกุลแอสโตรไฟตัม ร้อยละ 61.8 ซื้อกระบองเพชรผ่านช่องทางออนไลน์ และร้อยละ 82.1 ศึกษาหาความรู้จากสื่อออนไลน์ 2) ผู้สนใจปลูกกระบองเพชรมีความต้องการสื่อวีดิทัศน์มากที่สุด ลักษณะของสื่อวีดิทัศน์คือ ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว มีคำบรรยายภาษาไทย ตัวอักษร TH SarabunPSK สีโทนเย็น เสียงบรรยายเป็นเสียงผู้หญิงหรือชายก็ได้ และความยาวของคลิปวิดีโอ 5-7 นาที 3) การพัฒนาสื่อ เมื่อศึกษาความต้องการของผู้สนใจปลูกกระบองเพชรแล้วกำหนดรูปแบบและขอบเขตของเนื้อหา ผลิตภัณฑ์และประเมินสื่อ เนื้อหาของสื่อที่ผู้สนใจปลูกกระบองเพชรมีความต้องการ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสายพันธุ์ของกระบองเพชร เรื่องการดูแลกระบองเพชร และเรื่องสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกกระบองเพชร 4) ผลประเมินสื่อพบว่าผู้ใช้สื่อได้รับความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากสื่อวีดิทัศน์ไปประยุกต์ใช้ในการปลูกเลี้ยงกระบองเพชรได้ ข้อเสนอแนะในด้านเนื้อหาของวีดิทัศน์ ได้แก่ แนะนำสายพันธุ์ของกระบองเพชรเพิ่มเติมจากในวีดิทัศน์และเพิ่มความยาวของเนื้อหาให้มากขึ้น

คำสำคัญ การพัฒนาสื่อ การส่งเสริม การปลูกกระบองเพชร

¹ นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช supakchayanand@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to 1) study general conditions of interested Cactus producers 2) survey the needs on media for interested Cactus producers 3) develop appropriate media for need extension depend on media receivers and 4) evaluate the media utilization and assess of interested Cactus producers. The population of this research was divided into 3 groups, these were 385 interested Cactus producers by using Cochran formula to determine the sample group at the error value of 0.05 and accidental random sampling method. Data were collected by using questionnaires; Cactus farm entrepreneurs which used purposive sampling method. Data were collected by conducting interview; interested individuals in Cactus knowledge media which used accidental sample random sampling method. The research instrument were collected questionnaires. Data were then analyzed by using computer program package. Descriptive statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation were employed in this research. The results of the research showed that : 1) 60% of the informants grew *Astrophytum Cactus*, 61.8% bought Cactus through online channels, and 82.1% received knowledge from online media. 2) The informants wanted to receive video media at the highest level. The types of video media were slides and animated photos with Thai subtitle, TH SarabunPSK font, and cool tone. The narrative voice could be female or male voice and the video clip time should be around 5-7 minutes. 3) Media development process started from the study of needs of interested Cactus producers, the determination of form and framework of the content, media production and assessment. Media content that the informants wanted first was about the species of Cactus. Second to that was about Cactus maintenance and appropriate environment for Cactus production respectively. 4) Media users received knowledge and were able to adopt the knowledge received from video media into Cactus production. Suggestions regarding the content of the video were such as the additional introduction about Cactus species from the video and the increase in the length of the content.

Keywords: Media development, Extension, Cactus production

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

กระบองเพชร หรือ Cactus เป็นพืชในวงศ์ Cactaceae (Milas.) ศูนย์กลางการกระจายพันธุ์ของกระบองเพชรอยู่ในทวีปอเมริกา ซึ่งมีความหลากหลายทั้งจำนวนชนิด และรูปร่าง ในปัจจุบันกระบองเพชรเป็นพืชที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากมีลักษณะรูปร่างที่หลากหลาย โดดเด่น เลี้ยงง่าย ทนต่อทุกสภาพแวดล้อม และใช้เวลานานกว่าจะเติบโต จึงเหมาะสำหรับการทำเป็นไม้กระถางตกแต่งบ้านเรือน เพราะไม่ต้องขยายกระถางบ่อยเหมือนไม้กระถางชนิดอื่น ประกอบกับอุณหภูมิในบ้านเรามีความร้อนสะสมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ง่ายต่อการดูแล จึงนิยมนำมาปลูกในบ้านหรือวางไว้บนโต๊ะทำงาน นอกจากนี้ยังมีเรื่องความเชื่อในแบบไทยๆ เกี่ยวกับต้นกระบองเพชรว่าเป็นพรรณไม้ 1 ใน 9 ต้นไม้มงคลที่เชื่อกันว่าถ้าปลูกไว้แล้วจะช่วยเกื้อหนุนกิจการให้เจริญก้าวหน้า ส่งเสริมดวงการงานและนำโชคลาภมาสู่ให้ครอบครัว หากปลูกเลี้ยงไว้จนเกิดดอกจะสื่อถึงว่าผู้นั้นมีโชคลาภ จะได้เงินได้ทองไม่ขาดมือ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยสนับสนุนให้แคคตัสกลายเป็นพืชที่โดดเด่น สามารถช่วยดูดซับรังสีได้ทุกชนิด (พันธุ์ที่มีหนาม) และยังมีการศึกษาสารพิษเคมีในกระบองเพชร สารสกัดกระบองเพชรมีสารพิษเคมีคือ ลูทีน คลอโรฟิลล์เอ คลอโรฟิลล์บี ฟิโอฟิตินเอ ฟิโอฟิตินบี และฟีนอลิก (รัชฎาพร, 2555) ในส่วนของช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออฟไลน์มาร์เก็ต ลูกค้าสามารถไปเลือกซื้อสินค้าที่สวนได้เองโดยตรงหรือตามงานอีเวนต์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้น และยังมีช่องทางออนไลน์มาร์เก็ตซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีทั้งการจัดส่งแบบลังรากและทั้งกระถาง เพราะมีความทนทานจึงไม่บอบช้ำง่ายจากการขนส่ง ง่ายต่อการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย เป็นกลุ่มลูกค้าที่กว้างมาก เป็นใครก็ได้ ทำให้มีกลุ่มลูกค้าเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้กระบองเพชรยังเป็นพืชที่ทนต่อความแห้งแล้ง สามารถอยู่รอดได้โดยปราศจากดินเป็นระยะเวลานานร่วมเดือน นี่จึงเป็นจุดเด่นที่ทำให้ตลาดกระบองเพชรยังโตต่อไปได้ไม่หยุด

นอกจากกระบองเพชรจะได้รับความนิยมในประเทศไทยแล้ว ในต่างประเทศกระบองเพชรก็ยังเป็นที่สนใจของคนทั่วไปเช่นกัน ซึ่งได้รับความนิยมอย่างสูงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม และกัมพูชา โดยมีระบบขนส่งที่เปิดเส้นทางบินตรงไปยัง 4 ประเทศนี้และส่งผลถึงในวันถัดไป รายงานผลการศึกษาจาก The Global Succulent & Cactus Plants Market Report 2021 เผยว่าตลาดกระบองเพชรและพืชอวบน้ำจะมีการเติบโตโดยรวมเฉลี่ย 16.8% ต่อปี เป็นระยะเวลากว่า 6 ปีนับจากนี้จนถึงปี 2027

จากความนิยมปลูกกระบองเพชร ทำให้มีผู้คนใหม่ๆ สนใจในการปลูกกระบองเพชรเป็นจำนวนมาก รวมถึงมีผู้สนใจทำธุรกิจด้านกระบองเพชรเป็นจำนวนมากเช่นกัน ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกระบองเพชรยังมีสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบองเพชรไม่แพร่หลายมากนัก ดังนั้นการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมก็เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปลูกกระบองเพชรในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การเพาะเมล็ด ไปจนถึงการดูแลต้นกระบองเพชร

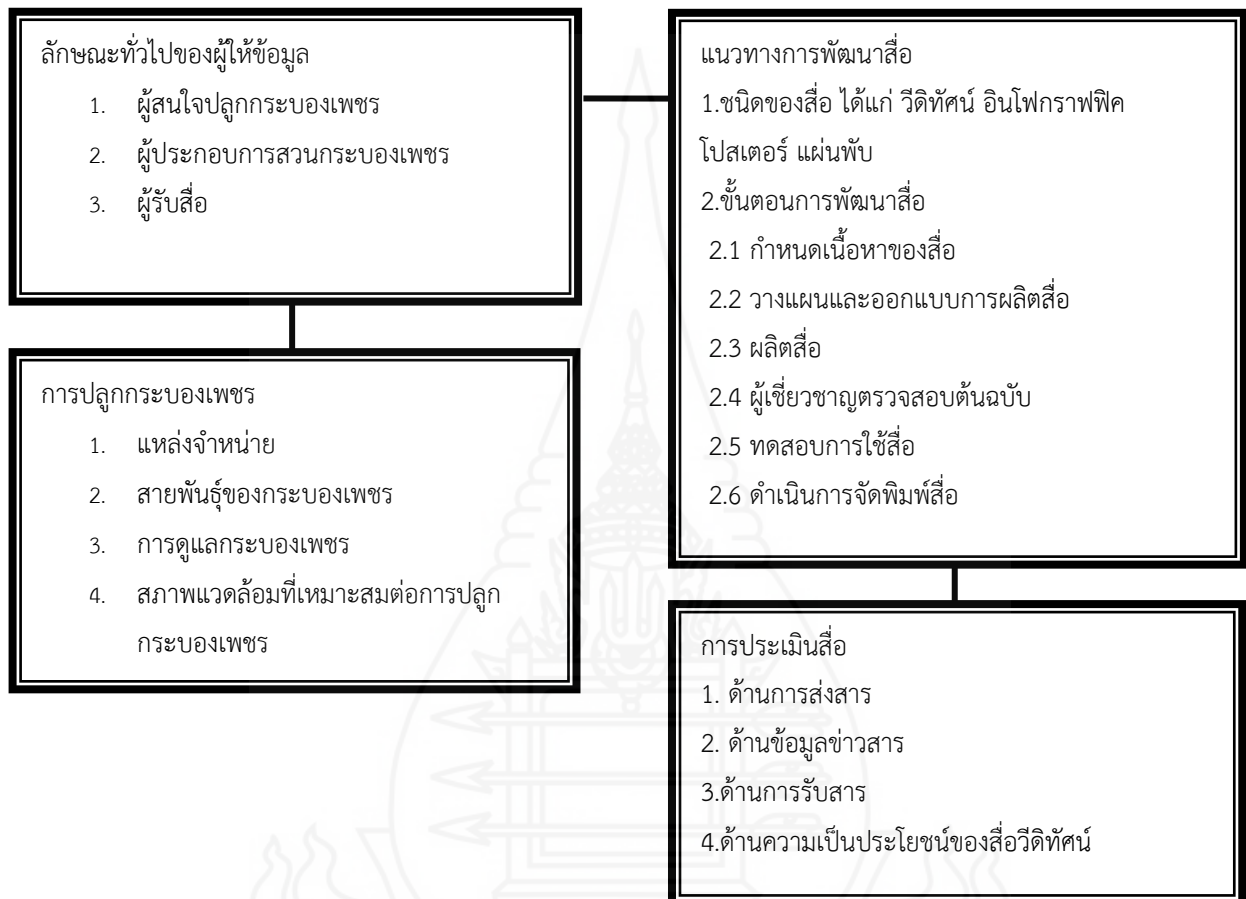
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผู้สนใจปลูกกระบองเพชร
2. เพื่อสำรวจความต้องการสื่อสำหรับผู้สนใจปลูกกระบองเพชร
3. เพื่อพัฒนาสื่อที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมตามความต้องการของผู้รับสื่อ
4. เพื่อทดลองใช้สื่อและประเมินผลการใช้สื่อกับผู้สนใจปลูกกระบองเพชร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้สนใจปลุกกระบองเพชร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างของคอกเร้น ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบพบโดยบังเอิญ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2) ผู้ประกอบการสวนกระบองเพชร ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และ 3) ผู้ที่แสดงความสนใจสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบองเพชร ใช้วิธีการสุ่มแบบพบโดยบังเอิญ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ชุด ได้แก่ **ขั้นตอนที่ 1** สำนวความ ต้องการสื่อของผู้สนใจปลุกกระบองเพชรโดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้สนใจปลุกกระบองเพชร แบ่งเป็น 4 ตอน (1) คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล (2) ประสบการณ์การปลุกกระบองเพชร (3) ประเภทของสื่อที่ต้องการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

เรียนรู้เกี่ยวกับกระบองเพชร และ (4) เนื้อหาสาระของสื่อ **ขั้นตอนที่ 2** การพัฒนาสื่อตามความต้องการของผู้ปลูกกระบองเพชร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสวนกระบองเพชร แบ่งเป็น 4 ตอน (1) ประสบการณ์การปลูกกระบองเพชร (2) สายพันธุ์ของกระบองเพชร (3) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกกระบองเพชร และ (4) การดูแลกระบองเพชร จากนั้นนำเนื้อหาของสื่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจพิจารณาและประเมินความสอดคล้องระหว่างบทบรรยายกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ได้ค่า IOC = 0.89 **ขั้นตอนที่ 3** ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 3 แบบสอบถามการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ตอน (1) ความเหมาะสมของสื่อวิทัศน์ และ (2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตสื่อวิทัศน์ วิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของสื่อวิทัศน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการจัดอันดับโดยกำหนดระดับคะแนนจากค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ 1.00-1.80 = น้อยที่สุด 1.81-2.60 = น้อย 2.61-3.40 = ปานกลาง 3.41-4.20 = มาก 4.21-5.00 = มากที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของผู้สนใจปลูกกระบองเพชร

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.5 มีอายุเฉลี่ย 31.6 ปี โดยมีอายุอยู่ในช่วง 21.30 ปี มากที่สุดร้อยละ 46 ระดับการศึกษาจบปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุดร้อยละ 55.8 อาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษามากที่สุดร้อยละ 28.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,824.05 บาท โดยมีรายได้อยู่ในช่วง 10,000-30,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 47.3

1.2 ประสบการณ์การปลูกกระบองเพชร ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การปลูกกระบองเพชรมากที่สุด ร้อยละ 76.6 ปลูกกระบองเพชรสายพันธุ์ *Astrophytum* (แอสโตรไฟตัม) มากที่สุดร้อยละ 60 มีประสบการณ์การซื้อกระบองเพชรผ่านช่องทางออนไลน์มากที่สุด ร้อยละ 61.8 ชนิดของสื่อที่ใช้ศึกษาหาความรู้ใช้สื่อออนไลน์มากที่สุดร้อยละ 82.1

2. สำรวจความต้องการสื่อสำหรับผู้สนใจปลูกกระบองเพชร

2.1 ประเภทของสื่อที่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบองเพชร จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการสื่อวิทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 48.6 รองลงมาคืออินโฟกราฟฟิค ร้อยละ 37.7 โปสเตอร์ ร้อยละ 7.8 และแผ่นพับ ร้อยละ 6

2.2 เนื้อหาสาระของสื่อ เนื้อหาสาระของสื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเนื้อหาสาระของสื่อที่ต้องการ 3 รายการเพื่อนำมาจัดทำสื่อสำหรับเผยแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเนื้อหาสาระที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการสื่อลำดับที่ 1 เรื่องสายพันธุ์ของกระบองเพชร (ร้อยละ 58.44) สื่อลำดับที่ 2 เรื่องการดูแลกระบองเพชร (ร้อยละ 55.84) สื่อลำดับที่ 3 เรื่องสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกกระบองเพชร (ร้อยละ 54.03) สื่อลำดับที่ 4 เครื่องปลูก วัสดุปลูก (ร้อยละ 39.22) สื่อลำดับที่ 5 การเลือกซื้อกระบองเพชร (ร้อยละ 31.43) สื่อลำดับที่ 6 การกำจัดโรคและแมลงศัตรูกระบองเพชร (ร้อยละ 19.48) สื่อลำดับที่ 7 โรงเรือน (ร้อยละ 14.29) สื่อลำดับที่ 8 การเพาะเมล็ด (ร้อยละ 13.25) สื่อลำดับที่ 9 การต่อยอดหรือการกราฟต์ (ร้อยละ 9.35) และสื่อลำดับที่ 10 การจำหน่าย (ร้อยละ 4.68) ดังตารางที่ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ตารางแสดงเนื้อหาสาระของสื่อ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สายพันธุ์ของกระบองเพชร	225	58.4
การดูแลกระบองเพชร	215	55.8
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกกระบองเพชร	208	54.0
เครื่องปลูก วัสดุปลูก	151	39.2
การเลือกซื้อกระบองเพชร	121	31.4
การกำจัดโรคและแมลงศัตรูกระบองเพชร	75	19.5
โรงเรือน	55	14.3
การเพาะเมล็ด	51	13.2
การต่อยอดหรือการกราฟต์	36	9.4
การจำหน่าย	18	4.7

3. ข้อมูลผู้ประกอบการสวนกระบองเพชร

รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสวนกระบองเพชรจำนวน 3 รายที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสายพันธุ์ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการดูแลกระบองเพชร ได้แก่ สวนบ้านกระบองเพชรแปดริ้ว สวน Thanos Cactus และสวน Sirinan Garden เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลประกอบการผลิตวีดิทัศน์ ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นดังนี้

3.1 ประสบการณ์การปลูกกระบองเพชร สวนบ้านกระบองเพชรแปดริ้ว ผู้ประกอบการสวนกระบองเพชรมีประสบการณ์การปลูกกระบองเพชรมาแล้วมากกว่า 30 ปี สายพันธุ์กระบองเพชรที่ปลูกมีหลากหลายสายพันธุ์ เน้นการปลูกกระบองเพชรสายพันธุ์อิมโนไลเซียมเป็นหลัก สวน Thanos Cactus และสวน Sirinan Garden ผู้ประกอบการสวนกระบองเพชรมีประสบการณ์การปลูกกระบองเพชรมาแล้ว 3 ปี สายพันธุ์ของกระบองเพชรที่ปลูกจะเน้นสายพันธุ์อิมโนไลเซียมเป็นหลัก และมีสายพันธุ์อื่นๆ ที่ปลูกตามความชอบบ้างเล็กน้อย ช่องทางการจำหน่ายกระบองเพชรของผู้ประกอบการทั้ง 3 ท่านมีการจำหน่ายกระบองเพชรโดยเปิดสวนให้เข้าชม มีการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ และงานแฟร์ต่าง ๆ ด้วย

3.2 สายพันธุ์ของกระบองเพชร สวนกระบองเพชรทั้ง 3 แห่ง มีการปลูกกระบองเพชรสายพันธุ์อิมโนไลเซียมเป็นหลัก และมีกระบองเพชรสายพันธุ์อื่นๆ อีก ได้แก่ แอสโตรไฟตัม แมมมิลลาเรีย เมโลแคคตัส อิชินอปซิส โอปันเทีย ฮามาโตดิสโก้ เฟเรีย และโลบิเวีย ซึ่งการปลูกเลี้ยงแต่ละสายพันธุ์ก็มีความแตกต่างกันออกไป

3.3 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกกระบองเพชร

1. โรงเรือน มี 2 รูปแบบคือโรงเรือนแบบปิด และโรงเรือนแบบเปิด
2. อุณหภูมิ กระบองเพชรสามารถปลูกเลี้ยงในสภาพอากาศของเมืองไทย
3. แสง กระบองเพชรควรได้รับแสงแดดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อย 6-8 ชม.ต่อวัน
4. อากาศ ต้นกระบองเพชรสามารถอยู่ในที่อากาศร้อนจัดและเย็นจัดได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

3.4 การดูแลกระบองเพชร

1. การให้น้ำ การรดน้ำที่เหมาะสมควรรดทุกๆ 4-7 วัน
2. การใส่ปุ๋ย ผู้ปลูกเลี้ยงกระบองเพชรส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี
3. การเปลี่ยนกระถางใหม่ ในการเปลี่ยนกระถางให้กระบองเพชรจะเปลี่ยนทุกๆ 6 เดือนถึง 1 ปี
4. ดินสำหรับปลูกกระบองเพชร มีความร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี
5. สารป้องกันและกำจัดแมลง ควรฉีดพ่นสารป้องกันแมลงเดือนละ 1 ครั้ง

4. การพัฒนาสื่อตามความต้องการของผู้ปลูกกระบองเพชร

การพัฒนาสื่อเกี่ยวกับกระบองเพชรโดยศึกษาข้อมูลวิทยุภูมิและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการสวนกระบองเพชร ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการสื่อประเภทวีดิทัศน์ เนื้อหาของสื่อ 3 เรื่อง ได้แก่ สายพันธุ์ของกระบองเพชร การดูแลกระบองเพชร และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกกระบองเพชร ผู้วิจัยได้นำบทบรรยายการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการปลูกกระบองเพชรที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาและประเมินความสอดคล้องระหว่างบทบรรยายกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC) และเสนอแนะแก้ไขให้มีความถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

สื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาจากความต้องการของผู้สนใจปลูกกระบองเพชร

รายการ	QR Code
สายพันธุ์ของกระบองเพชร	
การดูแลกระบองเพชร	
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกกระบองเพชร	

5. ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการเรียนรู้

5.1 ความเหมาะสมของสื่อวีดิทัศน์ ประกอบด้วย ด้านการส่งสาร ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการรับสารและด้านความเป็นประโยชน์ของสื่อวีดิทัศน์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

5.1.1 ด้านการส่งสาร จากการวิเคราะห์การใช้สื่อวีดิทัศน์ของผู้สนใจปลุกกระบองเพชรพบว่าภาพและเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.5) การลำดับภาพและเนื้อหาสามารถเข้าใจง่ายมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.4) ภาพและวิดีโอชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.4) ตัวอักษรมีความเหมาะสมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.37) เสียงบรรยายชัดเจนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.33) และระยะเวลาของวีดิทัศน์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.13) ตามลำดับ

5.1.2 ด้านข้อมูลข่าวสาร จากการวิเคราะห์การใช้สื่อวีดิทัศน์ของผู้สนใจปลุกกระบองเพชรพบว่า เนื้อหาถูกต้องทันสมัยมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.47) เนื้อหาไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจง่ายมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.37) เนื้อหาสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.33) และเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้สนใจปลุกกระบองเพชรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.27) ตามลำดับ

5.1.3 ด้านการรับสาร จากการวิเคราะห์การใช้สื่อวีดิทัศน์ของผู้สนใจปลุกกระบองเพชรพบว่าตัวหนังสือสามารถอ่านเข้าใจได้ง่ายมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.37) ความเหมาะสมของช่องทางในการนำเสนอมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.20) และเวลาในการรับชมสื่อวีดิทัศน์มีความเหมาะสมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.10) ตามลำดับ

5.1.4 ด้านความเป็นประโยชน์ของสื่อวีดิทัศน์ จากการวิเคราะห์การใช้สื่อวีดิทัศน์ของผู้สนใจปลุกกระบองเพชรพบว่า สื่อวีดิทัศน์สามารถนำไปเผยแพร่ได้ง่ายมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.50) สื่อวีดิทัศน์มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้จริงมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (4.37) ตามลำดับ

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตสื่อวีดิทัศน์

ผู้สนใจปลุกกระบองเพชรมีการให้ข้อเสนอแนะในด้านเนื้อหาของวีดิทัศน์โดยอยากให้มีการแนะนำ สายพันธุ์ของกระบองเพชรเพิ่มเติมจากในวีดิทัศน์และเพิ่มความยาวของเนื้อหาให้มากขึ้น

7. สรุปแนวทางการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการปลุกกระบองเพชร

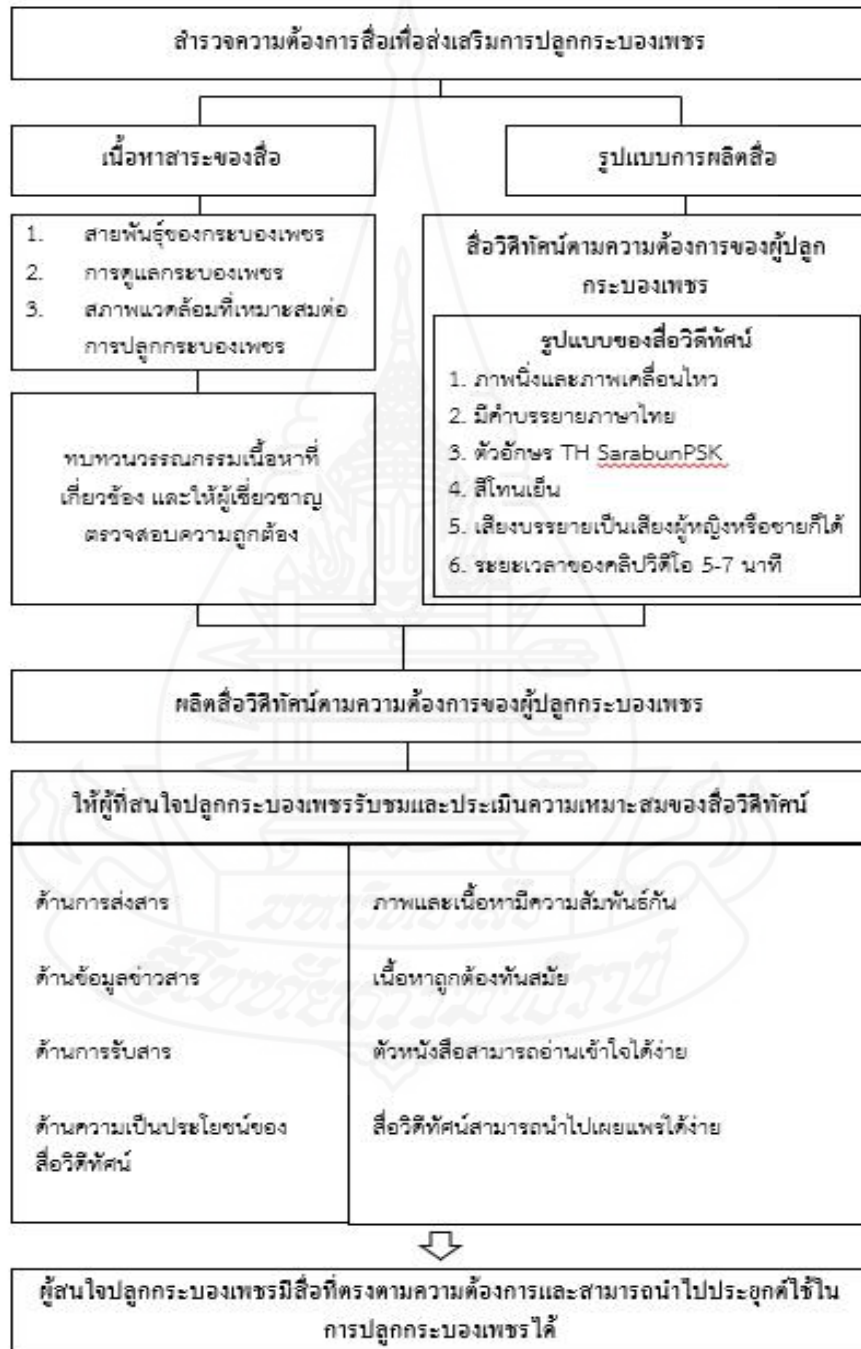
จากผลการวิจัยการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการปลุกกระบองเพชร จาก (1) ข้อมูลเชิงปริมาณทางสถิติในประเด็นความต้องการสื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการปลุกกระบองเพชร และแบบประเมินผลการใช้สื่อวีดิทัศน์ของผู้สนใจปลุกกระบองเพชร (2) ข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นปัญหาและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตสื่อวีดิทัศน์ สามารถสรุปถึงการได้ดังนี้ ผู้สนใจปลุกกระบองเพชรมีความต้องการสื่อเรื่อง สายพันธุ์ของกระบองเพชร การดูแลกระบองเพชร และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลุกกระบองเพชร โดยการผลิตสื่อครั้งนี้ผู้สนใจปลุกกระบองเพชรมีความต้องการรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์ที่มีลักษณะมีภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว มีคำบรรยายภาษาไทย ตัวอักษร TH SarabunPSK สีโทนเย็น เสียงบรรยายเป็นเสียงผู้หญิงหรือชายก็ได้ และระยะเวลาของคลิปวิดีโอ 5-7 นาที

จากการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ผลิตสื่อวีดิทัศน์ตามความต้องการของผู้สนใจปลุกกระบองเพชรและได้รับการประเมินความเหมาะสมและการใช้ประโยชน์ดังนี้ ความเหมาะสมของสื่อวีดิทัศน์ (1) ด้านการส่งสาร ภาพและเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน (2) ด้านข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาถูกต้องทันสมัย (3) ด้านการรับสาร ตัวหนังสือสามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย (4) ด้านความเป็นประโยชน์ของสื่อวีดิทัศน์ สื่อวีดิทัศน์สามารถนำไปเผยแพร่ได้ง่าย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ผู้สนใจปลูกกระบองเพชรที่ได้รับชมสื่อวีดิทัศน์ที่ได้ผลิตขึ้นตามความต้องการของผู้สนใจปลูกกระบองเพชร ทำให้ผู้ที่ได้รับชมสื่อได้รับความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากสื่อวีดิทัศน์ไปประยุกต์ใช้ในการปลูกเลี้ยงกระบองเพชรได้
ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพสรุปแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรจากผลการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

สายพันธุ์ที่ปลูก ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การปลูกกระบองเพชรในสกุล Astrophytum (แอสโตรไฟตัม) มากที่สุด รองลงมาคือสกุล Gymnocalycium (ยิมโนไลเซียม) สกุล Mammillaria (แมมมิลลาเรีย) สกุล Echinopsis (อิซินอปซิส) สกุล Melocactus (เมลอคคัส) สกุล Opuntia (โอพุนเทีย) และสกุลอื่น ๆ ตามลำดับ โดยมีงานวิจัยของศรัณย์ บุญยัง (2559) ที่ได้ศึกษาสายพันธุ์ของกระบองเพชรและพบว่าสายพันธุ์ของกระบองเพชรที่ผู้ตอบแบบสอบถามนิยมซื้อมากที่สุดคือ Astrophytum รองลงมาคือ Gymnocalycium และ Mammillaria ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้ ในการพัฒนาสื่อจึงควรมีการผลิตสื่อที่ให้ความรู้ในการปลูกเลี้ยงกระบองเพชรสายพันธุ์ที่เป็นที่นิยม เพื่อให้ผู้สนใจปลูกกระบองเพชรมีความรู้และความเข้าใจในการปลูกเลี้ยงกระบองเพชรแต่ละสายพันธุ์

แหล่งซื้อกระบองเพชร ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การซื้อกระบองเพชรผ่านช่องทางออนไลน์ มากกว่าการซื้อที่สวนกระบองเพชร โดยมีงานวิจัยของศรัณย์ บุญยัง (2559), พิมพ์ชนก แจ็กกู (2564) และอัญชลี หล่อนิล และจันทิมา เขียวแก้ว (2562) พบว่าสถานที่ซื้อกระบองเพชรส่วนใหญ่จะซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้ ในส่วนของกลุ่มผู้ประกอบการสวนกระบองเพชรในปัจจุบันนิยมหันมาใช้รูปแบบการตลาดแบบออนไลน์เป็นหลัก โดยอาศัยการเข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มีการซื้อขายกระบองเพชรและทำการเปิดหน้าเพจบนเฟซบุ๊ก (Facebook) หรือขายบนเว็บไซต์ (Website) ซึ่งช่องทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก (Facebook) ถือเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้กลุ่มธุรกิจผู้เลี้ยงกระบองเพชรทำการเข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย(ผู้ซื้อ)ได้และเป็นการใช้ร่วมกับเว็บไซต์ (Website) และสื่อออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ อินสตาแกรม (Instagram) ยูทูบ (YouTube) กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกซื้อต้นไม้ผ่านช่องทางออนไลน์ใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความสะดวกและประหยัด ลักษณะการซื้อต้นไม้ผ่านช่องทางออนไลน์ ลักษณะทางกายภาพ เว็บไซต์ แอปพลิเคชันและการจัดจำหน่าย และ บุคลากรและกระบวนการให้บริการ

ชนิดของสื่อที่ใช้ศึกษาหาความรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การศึกษาหาความรู้จากสื่อออนไลน์ มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกระจายภาพและเสียงตามลำดับ โดยมีงานวิจัยของศรัณย์ บุญยัง (2559) พบว่าแหล่งข้อมูลในการเลือกซื้อกระบองเพชรมากที่สุดคือช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้

ประเภทของสื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการสื่อวีดิทัศน์มากที่สุด รองลงมาคืออินโฟกราฟฟิก โปสเตอร์และแผ่นพับ ตามลำดับ โดยมีงานวิจัยของพรเพ็ญ จักรพงษ์ บำเพ็ญ เขียวหวาน และ สินีสุข ครุฑเมือง แสนเสริม (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อการเรียนรู้การเพาะผักกอกของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ได้แนะนำสื่อในรูปแบบวีดิทัศน์ เนื่องจากเป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ เรียนรู้ได้ง่าย รวมถึงมีการเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ ยูทูบ ซึ่งมีเหตุผลสอดคล้องกับการผลิตสื่อวีดิทัศน์ในงานวิจัยฉบับนี้

รูปแบบของสื่อ คือมีภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว มี subtitle ภาษาไทย ตัวอักษร TH SarabunPSK สีโทนเย็น เสียงบรรยายจะเป็นเสียงผู้หญิงหรือชายก็ได้ และระยะเวลาของคลิปวิดีโอ 5-7 นาที โดยมีงานวิจัยของอิงสุรจักษ์ สังข์เงิน (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร กลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่ จังหวัดตราด พบว่าลักษณะสื่อวีดิทัศน์ที่ต้องการคือมีทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวรวมกันเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น มีการบรรยายด้วยเสียงบรรยายผู้หญิงพร้อมกับการบรรยายตัวอักษรได้ภาพเป็นภาษาไทยเพื่อให้สามารถอ่านเพิ่มเติมและเสริมสร้างความเข้าใจให้มากขึ้น วีดิทัศน์มีระยะเวลา 5-7 นาที และใช้ภาพโทนเย็นเพื่อให้สบายตาและน่ารับชม ตัวอักษรมีขนาดใหญ่ชัดเจนและชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ทดลองใช้สื่อและประเมินผลการใช้สื่อกับผู้สนใจปลูกกระบองเพชร สื่อที่พัฒนาขึ้นเป็นสื่อวีดิทัศน์ มีการประเมินผลระดับความเหมาะสมของสื่อวีดิทัศน์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งสาร ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการรับสาร และด้านความเป็นประโยชน์ของสื่อวีดิทัศน์ ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีงานวิจัยของอิงสุรจจ์ สังข์เงิน (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร กลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่ จังหวัดตราด ซึ่งมีลักษณะวีดิทัศน์ที่เหมือนกัน คือมีทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว มีการบรรยายด้วยเสียงบรรยายผู้หญิงพร้อมกับการบรรยายตัวอักษรใต้ภาพเป็นภาษาไทย วีดิทัศน์มีระยะเวลา 5-7 นาที ใช้ภาพโทนเย็น ตัวอักษรมีขนาดใหญ่ชัดเจนและชัดเจน ประสิทธิภาพการใช้สื่อวีดิทัศน์ของเกษตรกร พบว่าวีดิทัศน์ที่ได้ผลิตขึ้นมีความเหมาะสมเป็นอย่างมากทั้งด้านการส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางการส่งและการรับสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยฉบับนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อควรพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ช่องทางการเผยแพร่วีดิทัศน์มีการเผยแพร่ผ่านช่องทาง Youtube เพียงช่องทางเดียว ควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่วีดิทัศน์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงสื่อวีดิทัศน์ได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยและพัฒนาชุดสื่ออื่นๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่การนำไปเผยแพร่ให้ผู้สนใจปลูกกระบองเพชร

2.2 การวิจัยเรื่องขั้นตอนการพัฒนาสื่อเพื่อให้ผลผลิตสื่อออกมาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของผู้รับสื่อ

2.3 ผลผลิตสื่อที่เกี่ยวข้องกับกระบองเพชรให้มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องกระบองเพชรทั้งหมด ได้แก่ วัสดุปลูก โรงเรือน การขยายพันธุ์ โรคและแมลงศัตรูของกระบองเพชร ตลอดจนการเลือกซื้อกระบองเพชร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2560) “เทคนิค วิธีการ และการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร” ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา 91720 (หน่วยที่ 5) นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2560) “การใช้การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร 91727 (หน่วย ที่ 10) นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิมพ์สา บัววัฒน์ (ม.ป.ป) “การตัดสินใจซื้อกระบองเพชรและไม้อวบน้ำออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร” ปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการบัญชีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พิมพ์ชนก แจกภู (2564) “การศึกษาเหตุผลของการตัดสินใจซื้อต้นไม้ผ่านช่องทางออนไลน์” ปริญญานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
- พรเพ็ญ จักรพงษ์ บำเพ็ญ เขียวหวาน และ สนิษฐา ครุฑเมือง แสนเสริม (2563) “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้การเพาะผักงอกของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา” ปริญญานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
เกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ศรัณย์ บุญยัง (2559) “แผนธุรกิจเพื่อสร้างธุรกิจใหม่สวนกระบองเพชร SB” ปริญญานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

อัญชลี หล่อนิล และจันทิมา เขียวแก้ว (2562) “การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารการตลาดในกลุ่มธุรกิจผู้เลี้ยง
กระบองเพชร” ปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์การตลาด
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

อิงสุรจัจ สัจเงิน (2562) “การพัฒนาสื่อเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรกลุ่มทุเรียนแปลงใหญ่ จังหวัดตราด” ปริญญา
นิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

